

Co dělat, pokud dojde k úrazu cizím zaviněním?

Úraz, za který sami nemůžeme a který s sebou přinese trvalé následky na zdraví, se nám může stát kdykoli, ať jde o dopravní či pracovní nehodu. Stejně tak mohou mít tu smůlu naši blízcí či přátelé. Málokdo ovšem ví, jak si v těchto těžkých životních situacích počínat: jaká máme práva, na jaké odškodnění a náhrady máme nárok. Touto problematikou se již více než dvě desetiletí zabývá JUDr. Zuzana Špitálská.

Kompetentní právní rada totiž může pomoci poškozenému získat finanční odškodnění, které mu umožní důstojný život v situaci, jež je složitá a především psychicky i fyzicky náročná.

Mnozí lidé, kteří utrpěli úraz, nemají vůbec žádnou představu o nárocích na náhradu škody, která jim vznikla. Často je vůbec neuplatní. Čím to je?

Lidé se totiž obvykle soustředí jen na své zdravotní problémy a jejich léčbu a neuvědomují si, že se o své nároky na náhradu škody musí přihlásit sami a včas. Poškození často zapomínají, že by jim v tíživé životní situaci, ve které se následkem úrazu nečekaně ocitli, mohlo peněžní odškodnění alespoň částečně pomoci. Obětem nezaviněných úrazů se tak mnohdy nárok na náhradu škody v důsledku jejich vlastní nečinnosti promlčí. Důvodem bývají nezdání i jejich obavy, že poté, co se ocitli v pracovní neschopnosti, nebudou mít dostatek prostředků na zaplacení advokáta, který by jim s řešením věci odborně pomohl. Nemalou roli hraje možná i zakořeněný

ostych před soudním řízením. Obavy nejružnějšího druhu možná můžeme výstižně zformulovat do vět jako: „nechci dělat potíže“, „když to nevyjde, nechci mít ostudu“, „soudit se je drahé“ apod. Spolupůsobí také malá úroveň právního vědomí a určitá rezignace poškozených na těžkou životní situaci. Přitom někdy jenom stačí zvednout telefon.

Jak se domoci náhrady škody na zdraví, když k ní došlo cizím zaviněním?

Podstatné a ne zcela obecně známé je například to, že náhradu škody z dopravní nehody, a to nejen té na vozidle, hradí poškozenému za škůdce vždy jeho pojišťovna. Proto nezáleží na majetkových poměrech toho, kdo dopravní nehodu způsobil. Pojišťovnu, u které je vozidlo pojištěno pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, může poškozený zjistit podle registrační značky na internetových stránkách České kanceláře pojistitelů a nároky na náhradu škody pak může uplatnit přímo u této konkrétní pojišťovny. Většina pojišťoven již v sou-

časné době nabízí svým klientům možnost telefonického nahlášení pojistné události na bezplatné linky.

Jak proces odškodňování poškozeného v tomto případě vypadá?

Správně by měl probíhat tak, že poškozený se nejprve obrátí s požadavkem na náhradu způsobené škody na pojistitele osoby odpovědné za škodu. Teprve pokud pojišťovna nevyplatí plnění z povinného ručení škůdce vůbec, nebo plní-li jen částečně, obrátí se na soud. Takový postup je optimální, není ale vyloučeno ani uplatnění nároků rovnou soudní cestou, a to pokud hrozí jejich promlčení a na mimosoudní jednání s pojišťovnou tak již není čas. Uplatnění nároků u pojišťovny totiž samo o sobě k odvrácení nepříznivých důsledků marného uplynutí promlčecí lhůty nestačí. Běh promlčecí lhůty zastaví jen podání žaloby k soudu.

Kdo má nárok na odškodnění?

Velmi častými případy, kdy dochází k poškození zdraví, bývají dopravní nehody. V takových případech se odškodnění týká spolujezdce, chodce, cyklisty, účastníka hromadné dopravní nehody a tak dále. Výjimkou jsou však řidiči, kteří si úraz při řízení vozidla způsobili

Pro vyšší odškodnění při úrazu je nutné jít k soudu

sami. Důležité je, že odškodnění je vždy placeno pojišťovnou, u níž je sjednáno povinné ručení. Nicméně stejné nároky mají lidé i v jiných případech, kdy dojde k poškození zdraví za předpokladu, že za toto poškození odpovídá někdo další. Jde například o pracovní úrazy, nemoci z povolání, služební úrazy, poškození pacienta při lékařském zákroku, škodu způsobenou fyzickou osobou či zvířetem v běžném životě. Odškodnění způsobené škody na zdraví představuje poměrně složitou problematiku, protože náhrada škody je v každém z výše uvedených možných případů odlišná podle konkrétních okolností.

A co když viník nehody z místa ujede, nebo když vozidlo nemá sjednáno povinné ručení?

I v těchto případech se poškozenému odškodnění za poškození zdraví dostane, a to z garančního fondu České kanceláře pojistitelů.

Čeho se odškodnění může týkat?

Náhrada škody zahrnuje řadu jednotlivých nároků, mezi které patří náhrada věcné škody, náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s léčením – náklady na léky a zdravotní pomůcky, náklady na cesty do zdravotnických zařízení, náklady na péči o zdravotně postiženou osobu, náhrada ztráty na výdělečnou dobu pracovní neschopnosti, náhrada ztráty výdělku po skončení pracovní neschopnosti nebo při invaliditě, náhrada bolestného a náhrada za ztížení společenského uplatnění. Smyslem posledně jmenovaného je poskytnout odškodnění za ztrátu nebo omezení možnosti výkonu povolání, za znemožnění nebo omezení účasti v dalším společenském a životním uplatnění. Ztížené společenské uplatnění bývá rozdílné intenzity podle toho, jak závažné následky zanechal úraz na zdraví poškozeného. Hodnotí ho, stejně jako bolestné, ošetřující lékař nebo soudní znalec z oboru zdravotnictví.

Je částka vyplacená pojišťovnou konečná?

Odpověď na tuto otázku závisí na závažnosti a charakteru zranění. Pokud úraz nezanechá závažnější následky, je plněním pojišťovny nárok poškozeného zcela vypořádán. V případech těžkých úrazů je ale možné domoci se dalšího odškodnění za trvalé poškození zdraví v rámci soudního řízení. Pouze soud totiž může podle platných právních předpisů rozhodnout o dalším zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění. A právě tohoto typu odškodnění se týkají všechny v poslední době medializované případy. Zda došlo ke ztížení společenského uplatnění se zjišťuje zpravidla až rok od úrazu, neboť teprve tehdy je obvykle zjistitelné, zda úraz zanechal na zdraví poškozeného trvalé následky a jakého jsou rázu. Soudem přiznané odškodnění může dosáhnout až několika násobku částky odpovídající základnímu hodnocení lékaře.

Do kdy je třeba nároky uplatnit?

U pojišťovny je třeba nároky uplatnit, jakmile je možno je vyčíslit. Ideální doba je rok až dva po úrazu, kdy lze již jednotlivé nároky přesně vymezit a podložit příslušnými doklady. Poškozený totiž musí své nároky nejen uplatnit, ale rovněž prokázat. Vzhledem k tomu, že promlčení se vztahuje vždy ke vzniku toho kterého nároku, počíná i promlčecí doba běžet různě. Žalobu k soudu je třeba podat před uplynutím promlčecí lhůty, ta je ve vztahu k viníkovi dvouletá a ve vztahu k pojišťovně tříletá a běží od vzniku každého nároku zvlášť. Výběr subjektu, na kterém bude nárok uplatněn, je zcela na volbě poškozeného. Závěrem je možno shrnout, že pokud si poškozený neví rady, jak věc řešit, rozhodně se vyplatí alespoň konzultace s advokátem. Od něho získá základní informaci o způsobu, jak ve věci postupovat, případně se dohodne na právním zastoupení. U těžkých úrazů musím doporučit odbornou pomoc advokáta specializujícího se na problematiku náhrady škody. ■

Foto: Dreamstime, archiv Z. Špitálské

Nejdůležitější je neváhat a ozvat se s nárokem na odškodnění včas